

Nr 1097

av herr Wennerfors om skyldighet för uppbördsmyndighet att biträda med skatteberäkning.

Under årens lopp har i olika sammanhang många gånger framförts kritik mot det svenska skattesystemet för svårigheterna att tränga in i och förstå det. Den grundläggande lagen, kommunalskattelagen, tillkom år 1928. Samhällsutvecklingen under de 46 åren därefter har varit snabb, och stora förändringar har skett; bl. a. har krisen i början av 1930-talet, krigsåren 1939–1945 och efterkrigstiden genomlevts. På 1950- och 1960-talen skedde en stark internationalisering, samtidigt som skatterna nådde höjder som förr ansågs omöjliga.

Det är uppenbart att 1928 års lagstiftning ej kunnat bibehållas oförändrad under alla åren, utan tillägg och ändringar har undan för undan måst göras. Även nya lagar, mer eller mindre tillfälliga, har tillkommit. Det vore även underligt om inte olika motstridiga regler och inadvertenser skulle uppkomma, särskilt som många ändringar i ökande takt synes tillkomma hastigt för att lösa aktuella problem.

För att komma till rätta med dessa problem har i lagstiftningen börjat införas dispensregler eller skyldighet närmast för riksskatteverket att utfärda tillämpningsföreskrifter. Trots beaktansvärda ansträngningar att ge klara regler visar det sig dock oftast att reglerna ej passar för alla variationer som förekommer i verkligheten.

Även för de personer som yrkesmässigt sysslar med skattefrågorna, antingen på den fiskala sidan eller för att hjälpa de skattskyldiga, är svårigheterna stora att rätt tolka lagarna. Detta medför även att icke avsedda luckor kan uppstå, som utnyttjas av starkt skattemedvetna personer. Om skattelagarna således för dem som kan anses vara experter är svårtolkade, hur mycket mera gäller då detta icke för alla dem som icke är så hemmastadda på skattelagstiftningens område.

Svårigheterna gäller inte bara tolkningen av skattelagarna, t. ex. i avseende på skattepliktiga inkomster och icke avdragsgilla kostnader. Det gäller även det som borde vara relativt enkelt, nämligen beräkningen av skatten för fysiska personer.

Tidigare gällde samtaxering av makars inkomster och förmögenheter. Av skilda skäl beslöts dock att vardera maken skulle beskattas för sina inkomster, men beslutet gällde enbart arbetsinkomster. Övriga inkomster skulle beskattas efter progressiviteten hos den make som har högsta arbetsinkomsten. Detta genomförs på så sätt, att skatten uträknas på det totala

beloppet av arbetsinkomst och övriga inkomster. Man benämner därför arbetsinkomster A-inkomster och övriga B-inkomster. Den skatt som således kan framräknas som häftförlig till B-inkomsterna skall fördelas mellan makarna i förhållande till inkomsterna. Även förmögenhetsskatten skall fördelas.

På detta för vanliga medborgare svårberäknade sätt påförs makarna sin andel av skatten.

I de flesta fall torde man dock kunna förenkla beräkningarna genom att begränsa kontrollen till det för makarna gemensamt uträknade beloppet, då fördelningen nog oftast har ringa betydelse i varje fall för familjeekonomin.

Efter 1946 års uppbördsändring med källskatter och preliminära inbetalningar sker avräkningen mellan definitiv och preliminärbetalad skatt på skattsedeln. Då det emellertid visade sig att många missbrukade möjligheten till skattekrediter infördes räntedebitering för skatteskulder överstigande vissa gränobelopp. Denna ränta, som under årens lopp ökats, är i vanlig ordning avdragsgill från övriga inkomster. I samband med att skillnaden ökade mellan högre ränta på skatteskulder och betydligt lägre ränta på skattefordringar började skattskyldiga observera att kvittning ej skedde mellan för mycket inbetald skatt för ena maken och för litet för den andre. Det torde dock för de flesta vara obekant att man efter begäran hos myndigheterna kan få beloppen kvittade. Det görs alltså ej ex officio, vilket medför att många får hetala för mycket i ränta.

Skattelagarna medger att s. k. fyllnadsinbetalning kan ske senast den 30 april det år taxeringen sker och att detta belopp tillgodoräknas som inbetalt under beskattningsåret.

Även här har missbruk skett, så att ev. räntegottgörelse på för mycket inbetald skatt under taxeringsåret ej sker med lika hög ränta som på tidigare inbetalda belopp.

Genom dessa olika bestämmelser har det alltså blivit mer och mer väsentligt för de skattskyldiga att rätt beräkna vardera makens skatt för att icke riskera att betala för fel person och belastas med onödiga räntekostnader.

1974 års riksdag beslöt att de belopp, som tidigare påförts som räntekostnader, i fortsättningen skall benämnas avgifter och därmed ej vara avdragbara från inkomsterna utan betalas av beskattade medel. Vid en marginalsattesats av 50 % blev kostnaden alltså för den skattskyldige i ett slag fördubblad. Om marginalsattesatsen är 60 %, vilket gäller icke särskilt höga inkomster, fordras således inkomster på 2 500 kr. för att kunna betala en avgift av 1 000 kr.

Efter denna ändring är det således ännu mycket viktigare för de skattskyldiga att rätt beräkna skattebeloppet och fördela det rätt mellan makarna så att erforderliga fyllnadsinbetalningar kan ske.

Ev. restskattebelopp påverkas inte bara av de inbetalade beloppen utan självfallet även av de ändringar taxeringsnämnden vidtar. Det har visat

sig att med de ökade befogenheter, som lagts på skattemyndigheterna att utfärda tolkningar och anvisningar, uppkommer olika fall som ej förutsetts. Då kan fiscus i flera år godkänna en tolkning som den skattskyldige gjort. Sedan lämnas ett mer centralt direktiv, taxeringsnämnderna ändrar tidigare tolkningar och taxeringen höjs, vilket även medför ökad avgift för för lågt inbetald skatt. Detta bar hänt t. ex. för personer, som handlar med fastigheter, när det gäller avdrag för nedskrivning av fastigheter och vid avdrag för olika kostnader i samband med arvoden för offentliga förtroendetjänster som t. ex. riksdagsmannaarvoden.

Tidigare fanns möjlighet att få befrielse från att betala restriktion på ökad skatt genom ändrad taxering. I samband med ändringen av ränta till ej avdragsgill avgift har även möjligheterna att få eftergift väsentligen reducerats genom att villkoren skärpts, så att en ändring av deklARATIONEN närmast skall ha varit helt oväntad.

För att vara de skattskyldiga behjälpliga med att rätt kunna beräkna sina kommande skatter borde oppbördsmyndigheterna åläggas att vid begäran lämna uppgifter om vars och ens skattebelopp, baserat på uppgifterna i deklARATIONEN. Sådana direktiv skulle vidare lämnas att ändrad praxis i värderingsfrågor etc. ej skall genomföras, så att restavgifter därigenom uppkommer för den skattskyldige.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hjälp till vissa skattskyldiga med beräkningen av skattebelopp så att erforderliga fyllnadsinbetalningar kan göras.

Stockholm den 27 januari 1975

ALF WENNERFORS (m)